

אזרחות

2 ייחדות לימוד

הוראות לנבחן

א. משך הבדיקה: שעתיים וחצי.

ב. מבנה השאלה ופתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.

פרק ראשון	—	14	—	(14×1)
פרק שני	—	40	—	(13×1) + (9×3)
פרק שלישי	—	24	—	(12×2)
פרק רביעי	—	22	—	(11×2)
סה"כ	—	100	—	נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתב במחברת הבדיקה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב בטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיותות כלשון על דפים שמחוץ למחברת הבדיקה עלול לגרום לפסילת הבדיקה!

הנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות לנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

/המשך מעבר לדף/

שים לב: הבדיקה מתחילה בעמוד 3.

/המשך בעמוד 3/

השאלות

פרק ראשון (14 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 1-2.

- .1. בעת האخונה התקבלה בminster החלטה, ולפיה ייסגר שדה התעופה לטיסות פנים "שדה דב" הנמצא בתל אביב. שדה התעופה משמש בעיקר למראות ולנחיות של מטוסים הטסים לאילת וממנה. ההחלטה לסגור את "שדה דב" היא חלק מתכנית ממשלתית לבנות בעתיד שכונות מגורים גדולות בשטח זה. החלטה זו עוררה את עצם ואת התנגדותם של אזרחים רבים. לכן הם החליטו לפעול נגד מימוש ההחלטה: הם נושאו שלטי מחאה מול שדה התעופה, הפיצו עצומות ברשות האינטרנט, שנכתב בהן שהמיקום של שדה התעופה חינוי למדינה, וביקשו מהאזרחים לחותם על עצומות אלה. כמו כן, הם פנו לכלי התקשרות וביקשו לפרסם את התכנית שתפגע בנוסעים בקו טיסות זה.

A. צין והציג את **התפקיד של הממשלה** שבא לידי ביתוי בהחלטה לסגור את שדה התעופה "שדה דב".

הסביר כיצד תפקיד זה בא לידי ביתוי בקטוע.

B. צין והציג את **סוג מנגנון פיקוח והביקורת** שהפעילו המתנגדים לסגירת שדה התעופה.

הסביר כיצד סוג מנגנון פיקוח וביקורת זה בא לידי ביתוי בקטוע.

- .2. משרד התחבורה בברזיל קבע הנחיות חדשות לנ蒿י מוניות. אחת ההנחיות אוסרת על נהגי מוניות לשוחח עם הנוסעים על ענייני כדורגל, משום שהעיסוק בכך מלhibט את הנוסעים, ולעתים מעורר מריבות אלימות בעת הנסעה במונית. בהנחה נקבע שנאג מוניות שייעבור על האיסור יועמד לדין וישלם קנס.

nageי המוניות התנגדו להנחה זו. לטענתם, הם יתקשו למלא את ההנחה משום שcadorgal הוא תחום העניין המורczy שלהם, וחשוב להם לדון בו ולהציג את עמדתם בתחום זה.

A. צין והציג את **העיקרונות הדמוקרטיים** הבא לידי ביתוי בהנחה של משרד התחבורה בברזיל.

הסביר כיצד עיקרונו זה בא לידי ביתוי בקטוע.

B. צין והציג את **הזכות שנางי המוניות התבפסו** עליה בהתקנותם להנחה.

הסביר כיצד זכות זו בא לידי ביתוי בקטוע.

פרק שני (40 נקודות)

בפרק זה עליך לענות על ארבע שאלות:
על שלוש מן השאלות 3-7 (לכל שאלה – 9 נקודות)
ועל אחד מן השאלות 8-12 (לשאלה – 13 נקודות)

ענה על שלוש מן השאלות 3-7 (בכל תשובה כתוב לפחות 2-3 משפטים).

- .3. הצג שני ביטויים מהכרזת העצמאות שבבטאים את האופי היהודי של המדינה.
- .4. הצג שתים דרכם אפשריות להתמודדות עם השסע הלאומי בישראל.
- .5. הצג את התפיסה של הדמוקרטיה הרפובליקנית.
- .6. הצג שני זורמים להבוחות איה הلتנות של הרשות השופטת.
- .7. הצג את עקרון הדמוקרטיה המתוגנת.

ענה על אחת מן השאלות 8-12, על פי אחד מן האשכולות שלמדת.

.8. **אשכול: העולם היהודי**

הציג גורם אחד לשיער הדתיכיהילוני.

הסביר כיצד הסדר הסטטוס-קוו מאפשר חיים משותפים למורות השסע.

.9. **אשכול: תקשורת ופוליטיקה בישראל**

הציג את תפקיד התקשרות כמתווכת בין השלטון לבין האזרחים.

הסביר כיצד זה תורם לחיזוק עקרון שלטון העם.

.10. **אשכול: בחירות ומפלגות**

הציג את המושג ממשלה קואליציונית רחבה.

הסביר כיצד עקרון ההסכמיות בא לידי ביטוי בהקמת הממשלה קואליציונית רחבה.

.11. **אשכול: רשותות מקומיות**

הציג את דרך בחירה ראש הרשות המקומית.

הסביר כיצד עקרון שלטון העם בא לידי ביטוי בדרך בחירה זו.

.12. **אשכול: מעורבות אזרחית ופיקוח על רשותות השלטון**

הציג את התפקיד של נציב תלונות הציבור.

הסביר כיצד קיומו של גוף זה מחזק תרבות פוליטית דמוקרטית.

פרק שלישי (24 נקודות)

קרא את הקטע שלפניך, וענה על שתיים מן השאלות 13-15.

בעת האחרונה הועלתה בכנסת הצעת החוק בשם "חבר הכנסת ה-121". לפי הצעת החוק הזאת, יוכל גם אזרחים להגיש הצעות חוק, אולם שירצה להגיש הצעת חוק יצטרך להחותם על הצעתו 50,000 אזרחים התומכים בה, ורק אחר כך יגיש אותה לכנסת.

במקרה זה, הצעת חוק שמציע אזרח, כמו הצעת חוק שמציע חבר הכנסת, תהיה חייבת לקבל קודם כל את אישור יוושב ראש הכנסת, ולאחר מכן לקבל את אישור חברי הכנסת שיצביעו בעדיה או נגדה. אם הצעה תוכה ברוב קולות של חברי הכנסת שנכחו במליאה היא תעבור לטיפולה של ועדת הכנסת שתדון בה ותקבע את המשך דרכה.

לדעתו, היומה לערב אזרחים בקבלה החלטות במדינה באמצעות חוקים היא ניסיון מבורך במשטר דמוקרטי. אולם דרך זו לשיתוף האזרחים אינה מתאימה לישראל. בשיטת הממשלה הנהוגה בישראל, 120 הנבחרים לכינס משקפים ומיצגים את הדעות ואת הרעיונות הקיימים בחברה הישראלית, והם הפועלים למען יישוםם. אני חשב שראוי לשתף את המגזרים השונים במדינה, למשל, בביקורת על פעולות השלטון. שיתוף המגזרים יכול להיעשות באמצעות התיעցות עם אזרחים על נושאים שעל סדר היום, או ממן אפשרות לאזרחים להתריע על ליקויים בישום החלטות הממשלה. אך איןני חושב שאזרחים צריכים להיות מעורבים דווקא ביוזמות חוקית.

יוזמת החוקה בישראל נתונה לא רק לחברי הכנסת, אלא גם לממשלה בהיותה קבועה תקנות. חשוב שהכנסת לא תעסוק רק בחקיקה אלא תפעל יותר בתפקידה כמבקרת הרשויות האחרות. כך תגביל הכנסת את כוח הרשות המבצעת ותגן על זכויות וחירות הפרט במדינה.

לדעתו, יש לשנות את המצב הנוכחי ולהציג את יכולת הפיקוח של הכנסת על חשבון העיסוק שלו בעיקר בחקיקה.

אני חושב שיווזמת חברי הכנסת לשפר את מעמד הכנסת באמצעות שיתוף הציבור נובעת מכונה טובת ורצואה. אולם הכוון הנכון צריך להיות עידוד האזרחים לפנות לחברי הכנסת ולשרים בעניינים ציבוריים שונים. כל אלה יתנו מענה של ממש לצורך לשתף את הציבור במערכת הפוליטית, וגם יחזקו את תרミニתו של בית המשפטים בישראל.

(מעוד על פי מאמר של ג. רהט, אתר האינטרנט של המכון הישראלי לדמוקרטיה, 31/1/16)

ענה על שתיים מן השאלות 13-15 (לכל שאלה — 12 נקודות).

שים לב: בחלק הראשון של כל שאלה (הציג מושג) عليك לענות על **פי מה שלמדת**, ולא על **פי הקטוע**.
בחלק השני של השאלה ענה על **פי הקטוע**.

13. הצג את **שלב הקריאה הטרומית** בתהליך החקירה בכנסת.

הסביר כיצד שלב זה בתהליך החקירה בא לידי ביטוי בקטוע.

14. הצג את **עקרון הפלורליום**.

הסביר על **פי הקטוע**, את טענת הכותב בנוגע לעקרון זה.

15. הצג את **עקרון הפרדת הרשויות**.

הסביר כיצד עיקרונו זה בא לידי ביטוי בקטוע.

/המשך בעמוד 8/

פרק רביעי (22 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 16-20 (לכל שאלה – 11 נקודות).

16. כמו בני משפחה ממدينة אמריקה הלטינית ביקשו לעלות לישראל. בבקשתם לעלות לארץ הם טענו שהסבאה שלהם היה יהודי, והציגו אישורים ומסמכים המוכיחים זאת. משרד הפנים קיבל את בקשתם ואפשר למשפחה לעלות לארץ.

- ציין והציג את החוק שבני המשפחה התבוססו עליו בבקשתם לעלות לארץ.
הסביר כיצד חוק זה בא לידי ביטוי בקטע.

17. אישה עיוורת, הנעזרת בכלב נחיה, הגיעה למסעדת וביקשה לשבת בה. בעל המסעדת טען שאסור להכנס בעלי חיים למקום, והציג לאישה לשבת על ספסל ברוחבה שמחוץ למסעדת. האישה טענה שהצעה זו פוגעת בה ומעליב אותה, ולכן החלטתה לעזוב את המקום.

בקבוצת האירוע פנתה האישה לבית המשפט בטענה שבבעל המסעדת פגע בה, ולכן היא דורשת ממנו פיצוי כספי. בית המשפט קיבל את הטענה של האישה, ופסק כי על בעל המסעדת לפצות אותה.
צין והציג את הזכות שבה פגע בעל המסעדת, לטענת האישה.
הסביר כיצד פגיעה בזכות זו באה לידי ביטוי בקטע.

18. בעת האחרונה הורתה ועדת הכספיים של הכנסת למשילה לפתח חיסכון אישי לכל ילד בישראל. על פי ההחלטה, בכל חודש תעביר המדינה לחשבון החיסכון של כל ילד סכום קבוע עד שימלאו לו שמונה עשרה שנה. כספי החיסכון יאפשרו לכל צער רכוש השכלה וידע, וכך יוכל להשתלב בחברה כמו כל צער אחר, בלי קשר למצב הכלכלי של משפחתו.

- צין והציג את הגישה החברתית-כלכליות שבאה לידי ביטוי בהחלטה של ועדת הכספיים.
הסביר כיצד גישה זו באה לידי ביטוי בקטע.

19. **קיים נאסר על אמצעי התקשרות לצלם דיוונים באולם בית המשפט ולשדר אותם בשידור חי.** יש הטוענים כי צריך לאפשר שידור מאולם בבית המשפט, ויש המתנגדים לכך. הביע את עמדתך בעניין זה. הציג שני נימוקים התומכים בעמדתך וмотבסים על מושגים מתחום האזרחות. בכתיבתך הקפד על הרכיבים الآלה:
- א. **טענה** — הצגת עמדתך בעניין בבירור.
- ב. **הנאהה** — הצגת שני נימוקים, הכוללים מושגים וידע מלימודי האזרחות, שבעזרתם תבסס את טענתך.
20. **בחברה בישראל יש קבועות שונות המעוניינות להתגורר בשכונות או ביישובים המיעודים להן בלבד.** יש הטוענים שצריך לאפשר זאת, ויש המתנגדים לכך. הביע את עמדתך בעניין זה. הציג שני נימוקים התומכים בעמדתך וмотבסים על מושגים מתחום האזרחות. בכתיבתך הקפד על הרכיבים الآלה:
- א. **טענה** — הצגת עמדתך בעניין בבירור.
- ב. **הנאהה** — הצגת שני נימוקים, הכוללים מושגים וידע מלימודי האזרחות, שבעזרתם תבסס את טענתך.

בצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך